

Karolinska
Institutet

Från skola till arbetsliv – hur kan vi främja god hälsa?

Anne Hammarström

Professor i folkhälsovetenskap

Forskare vid Institutet för Miljömedicin, Karolinska Institutet

Institutionen för Epidemiologi och Global Hälsa, Umeå universitet

Distriktsläkare

Karolinska
Institutet

Från skola till arbetsliv – hur kan vi främja god hälsa?

Syfte: att presentera resultat från ett omfattande forskningsprogram som har följt unga från skolan till medelåldern och diskutera hur olika aktörer kan främja hälsan

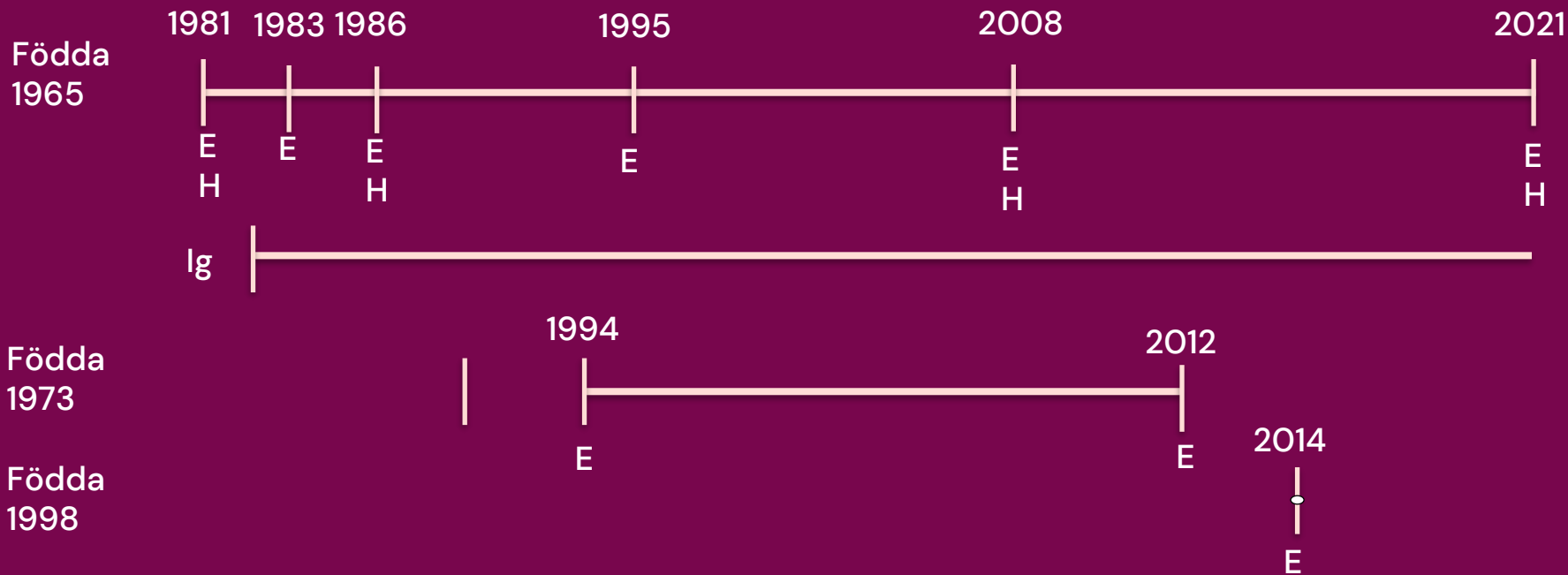

Luleåstudier under 40 år

Luleåstudier

E = enkät , H = hälsoundersökning

Ig = intervjugrupp med tidigt arbetslösa

Vad påverkar hälsan under livet?

Medicinsk
forskning

Individ
Hälsotillstånd

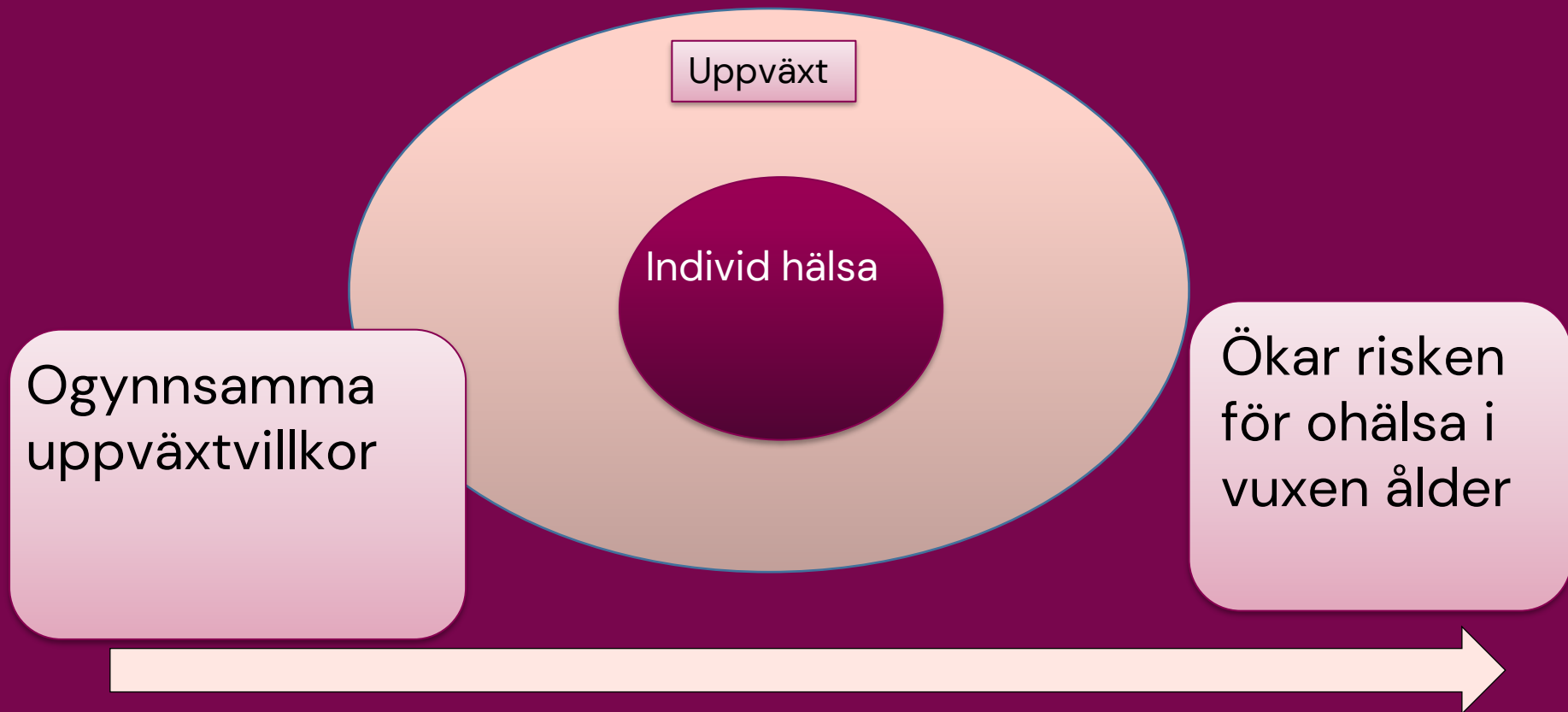
Vad påverkar hälsan under livet?

Det omgivande
samhället

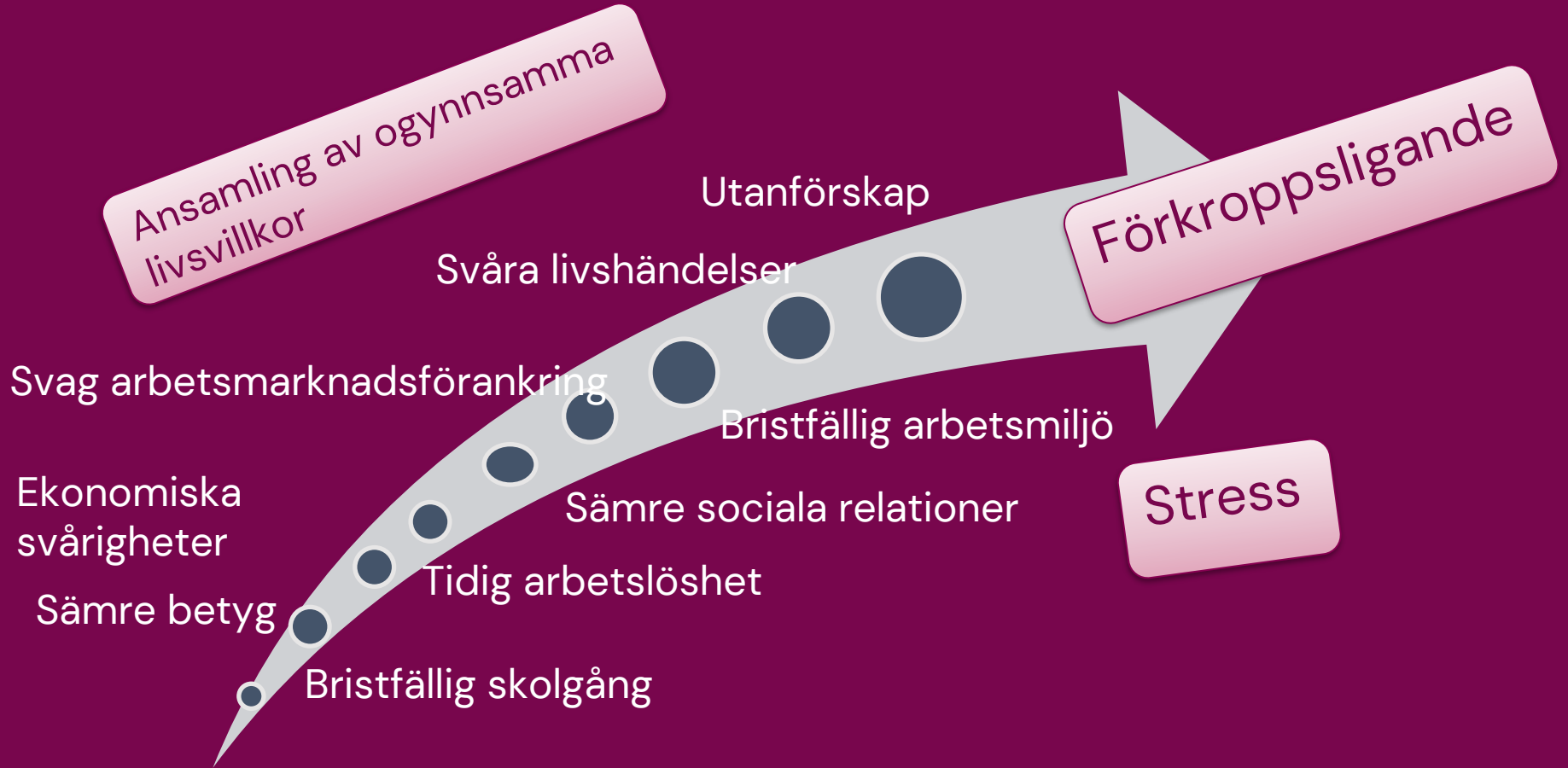
Individ hälsa

Vad påverkar hälsan under livet?

Varför kan ogynnsam uppväxtmiljö orsaka ohälsa under livet?

Vad kan öka motståndskraften?

Ogynnsam
tredubbla
ohälsa i v

Åtgärder i skolan och på
fritiden kan motverka
negativa effekter av
ogynnsam uppväxt!

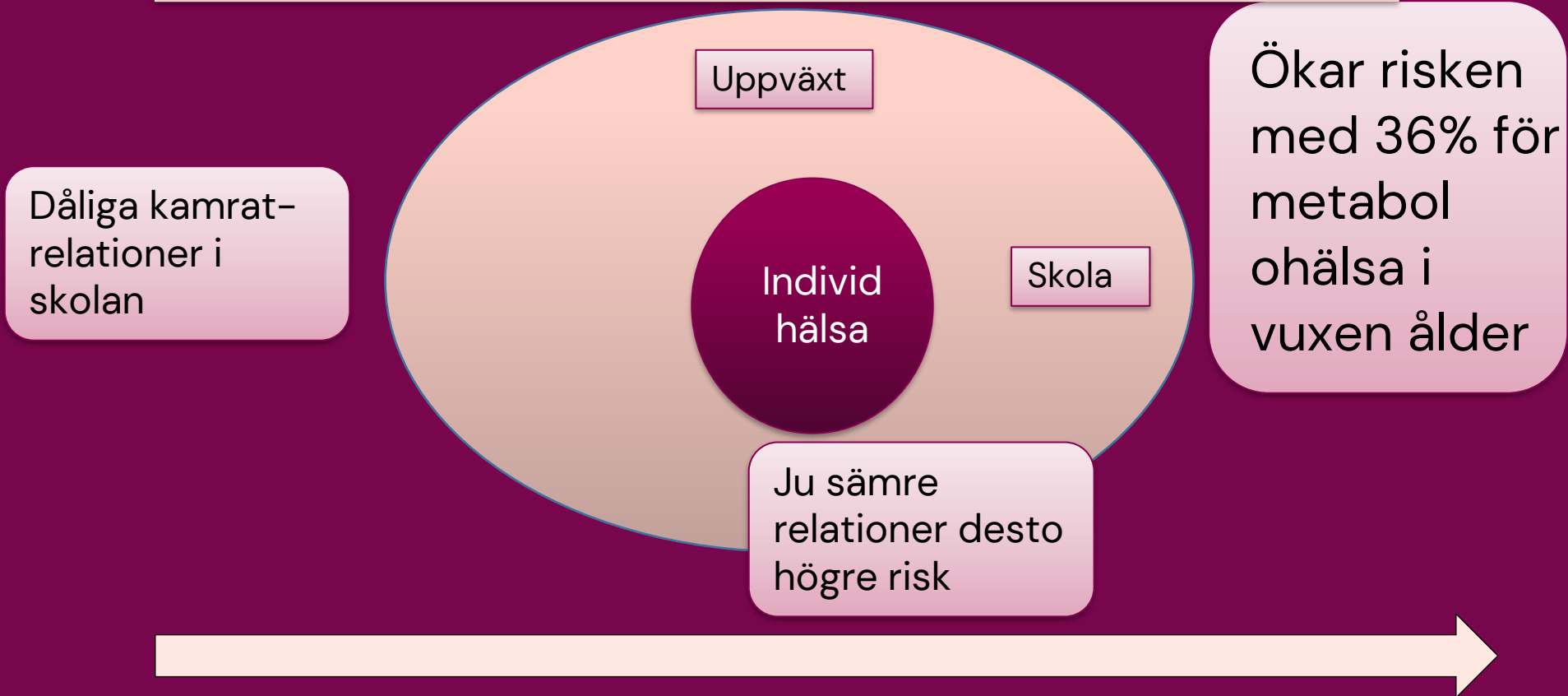
1. Goda kamratrelationer i skolan
2. Att klara skolarbetet, bra betyg
3. Aktiv fritid

Uppväxt

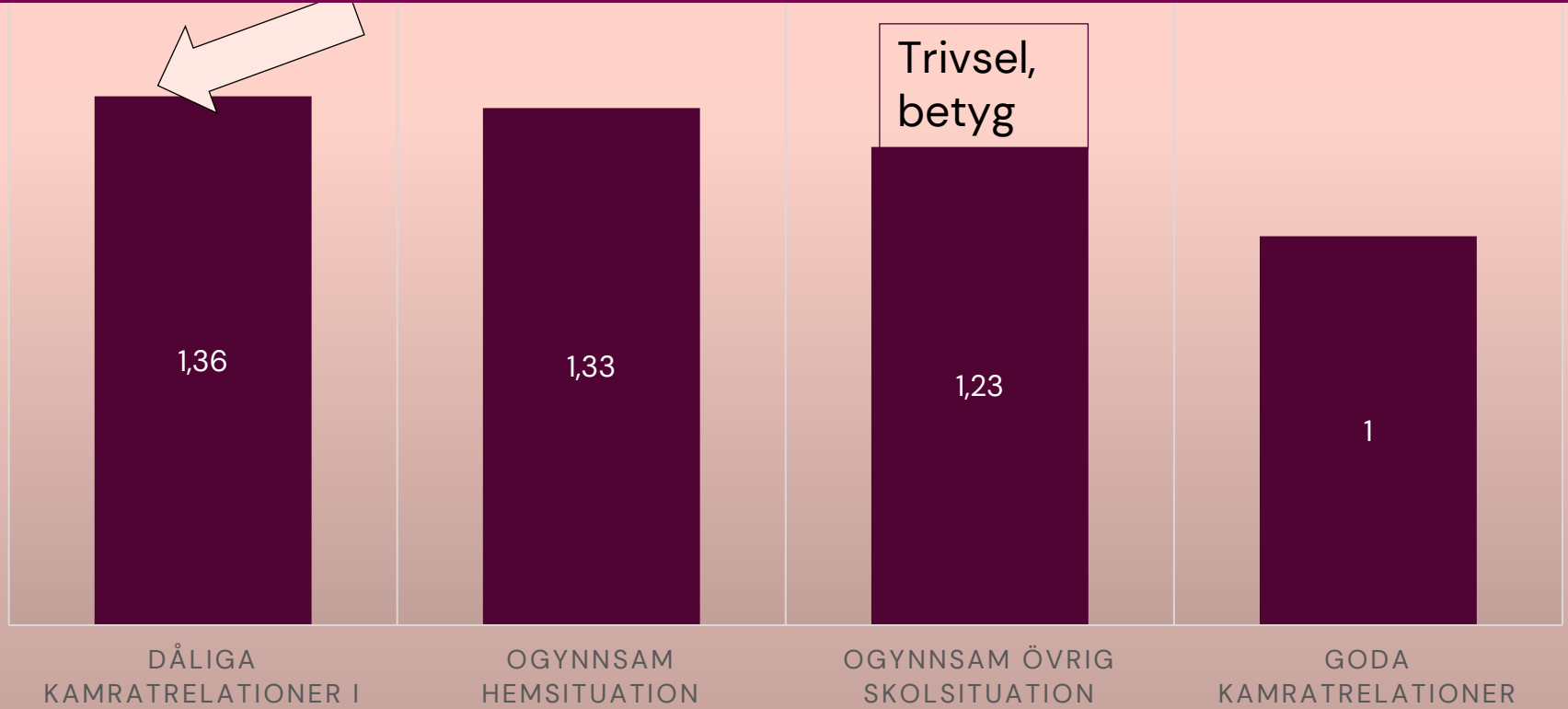
Individ
hälsa

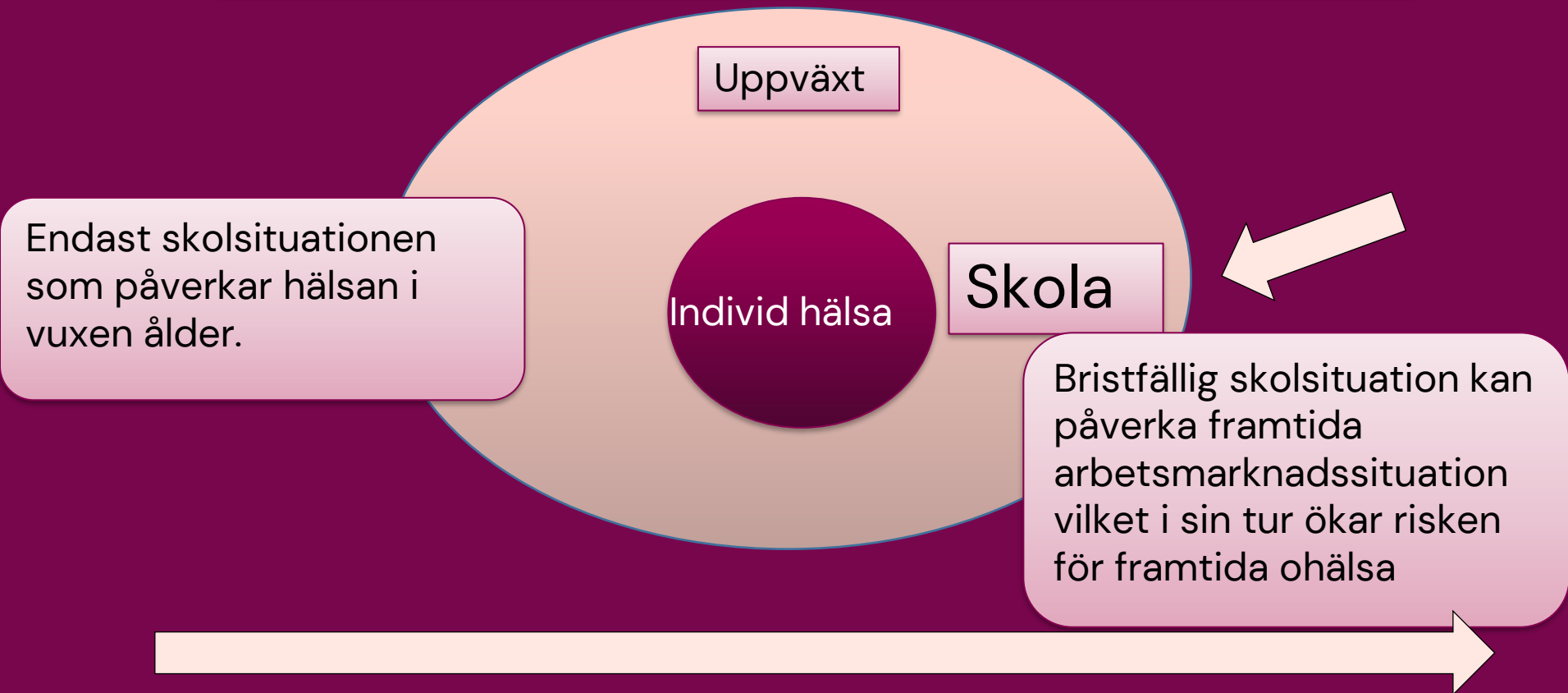
Vad påverkar hälsan under livet?

Risk för metabol ohälsa i vuxen ålder i relation till dåliga kamratrelationer i årskurs nio

Vad påverkar hälsan under livet?

Vad mer kan göras i skolan?

Uppväxt

Skola

Individ hälsa

Frihet från mobbing
Goda relationer
Elevinflytande
Elevhälsovård
Upptäck psykisk ohälsa
Godkända betyg
Motarbeta utanförskap
och frånvaro

Vad påverkar hälsan under livet?

Arbetslöshet

Osäkra
arbetskontrakt

Uppväxt

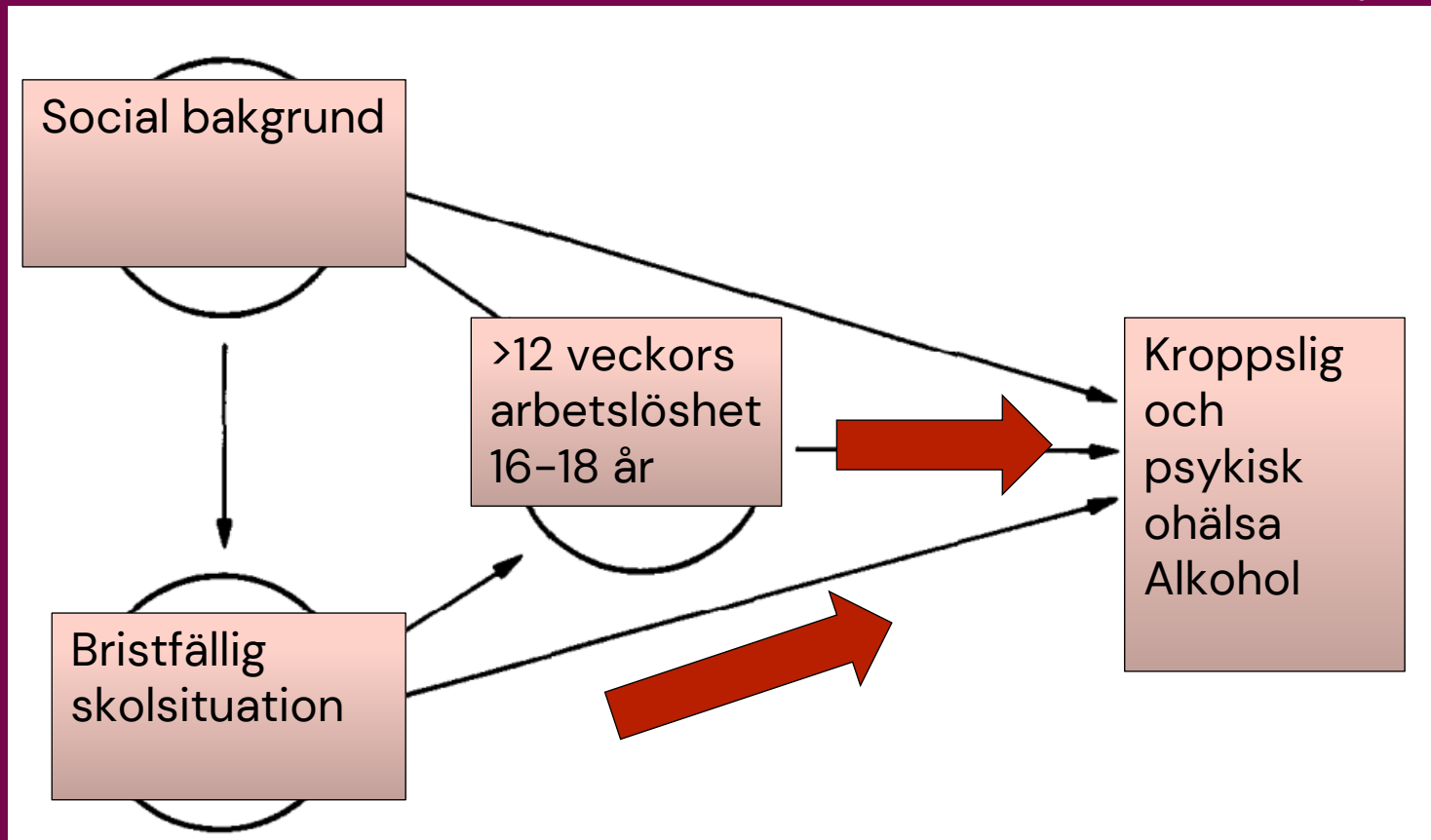
Individ hälsa

Skola

Arbete

Teoretisk modell

Vad påverkar hälsan under livet?

>24 veckors
arbetslöshet
mellan 16 och 21 år

Mer än fördubblad
risk för psykisk
ohälsa

Uppväxt

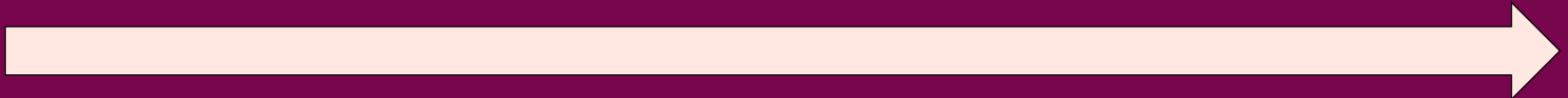
**Individ
hälsa**

Skola

Arbete

2/3 av kvinnorna
och hälften av
männen ökar
cigarettökning

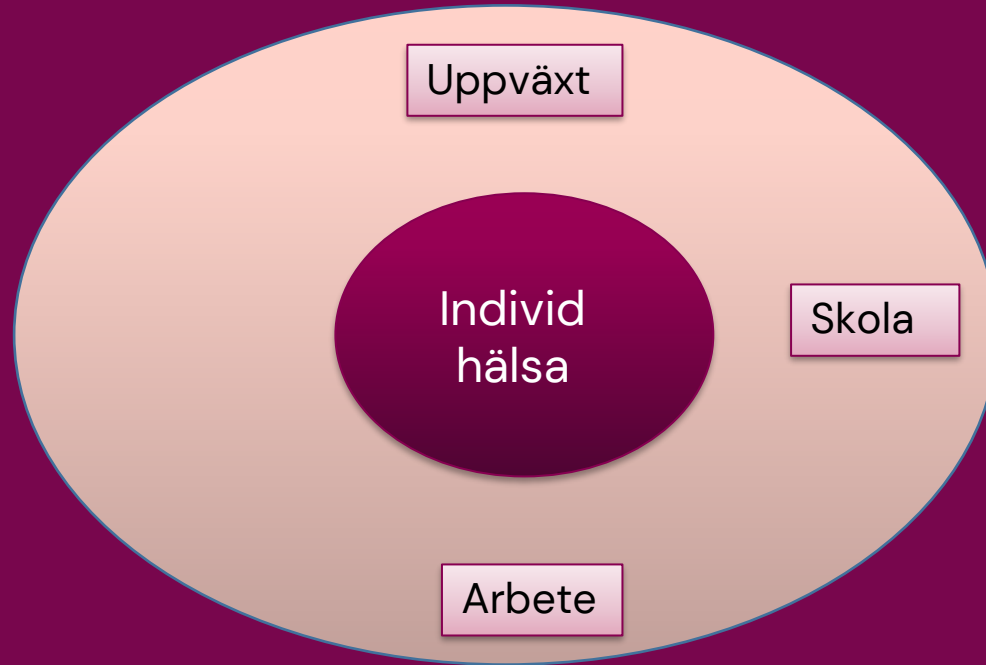
Männen sexdubblar
alkoholkonsumtionen
Kvinnor minskar den

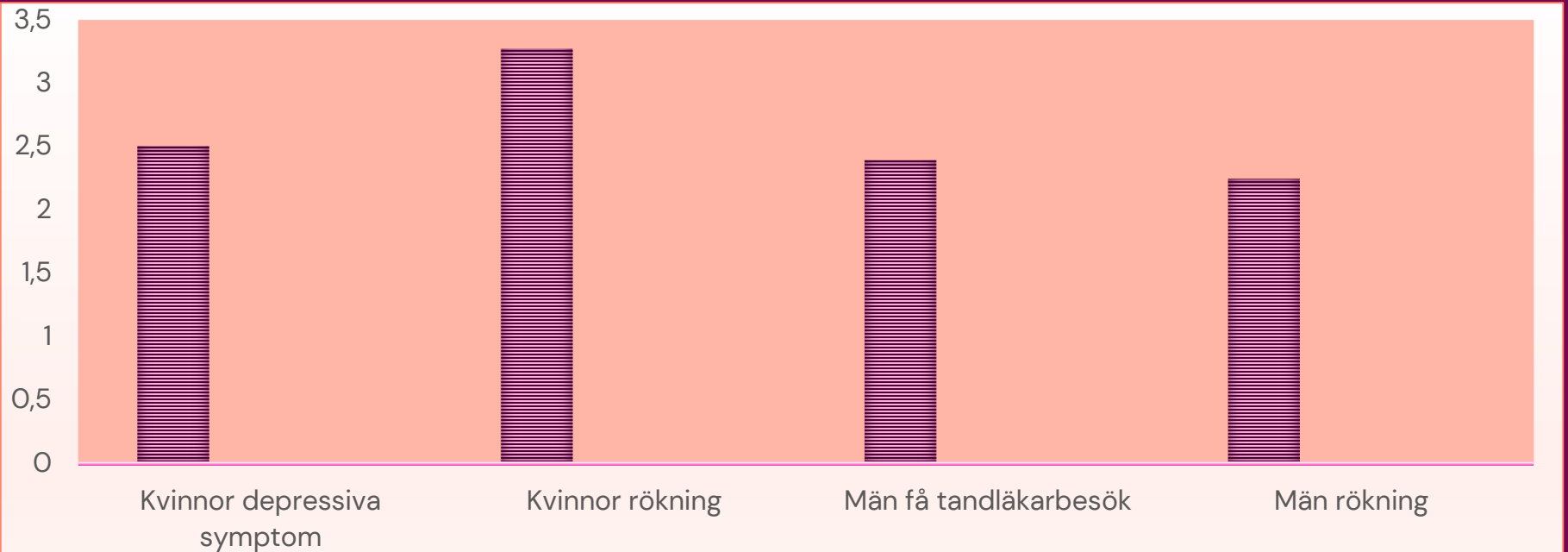

Vad påverkar hälsan under livet?

Även
arbetslös-
het i vuxen
ålder

Arbetslöshet i vuxen ålder (ackumulerad de senaste åren) efter kontroll för störfaktorer ökar riskerna för

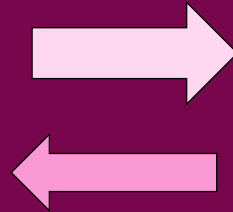

Varför orsakar arbetslöshet försämrad hälsa?

1. Försämrad ekonomi
2. Sämre socialt stöd
3. Ökad passivitet
4. Ändrad tidsstruktur på dagen
5. Brist på meningsfulla uppgifter
6. Försämrad självkänsla
7. Ökad stress

Vilken riktning?

Arbetslöshet

Ohälsa

Vad kan göras?

1. Förhindra arbetslöshet

Ekonomisk politik, skapa jobb, utbildning mm

2. Minska tiden i arbetslöshet

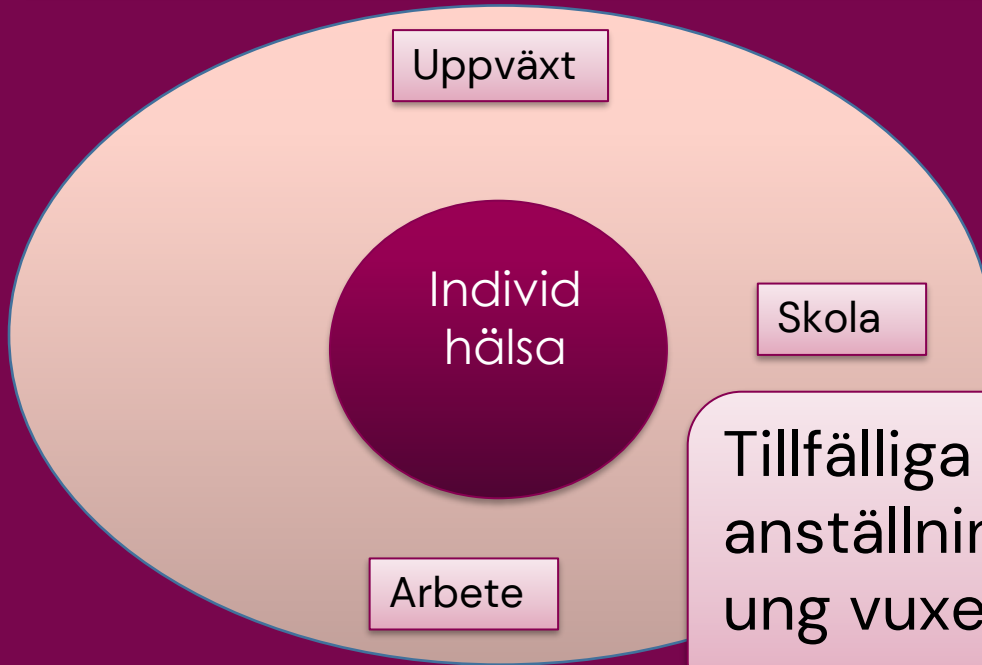
Arbetsmarknadsåtgärder

Utifrån samma riskbakgrund förbättrades eller försämrades hälsan beroende på ungdomsåtgärder!

3. Underlätta tiden som arbetslös

Ekonomisk ersättning, stöd från arbetsförmedling

Vad påverkar hälsan under livet?

Nästan dubblerar
risken för ohälsa

Tillfälliga
anställningar i
ung vuxenålder

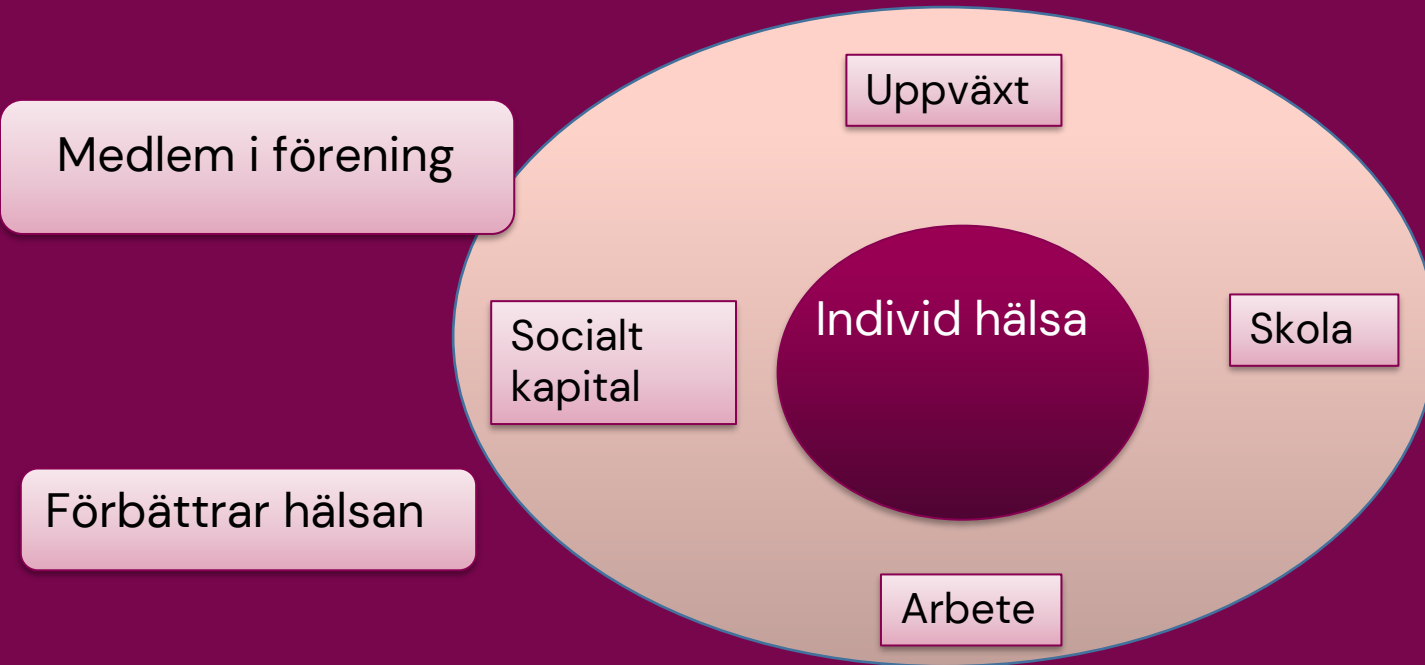
Mer än tredubblar
risken för kvinnor
att röka. Mer än
fördubblar den
bland män.

Varför?

Vad kan förbättra hälsan under livet?

Vad kan förbättra hälsan under livet?

Socialt stöd

Uppväxt

Socialt kapital

Individ hälsa

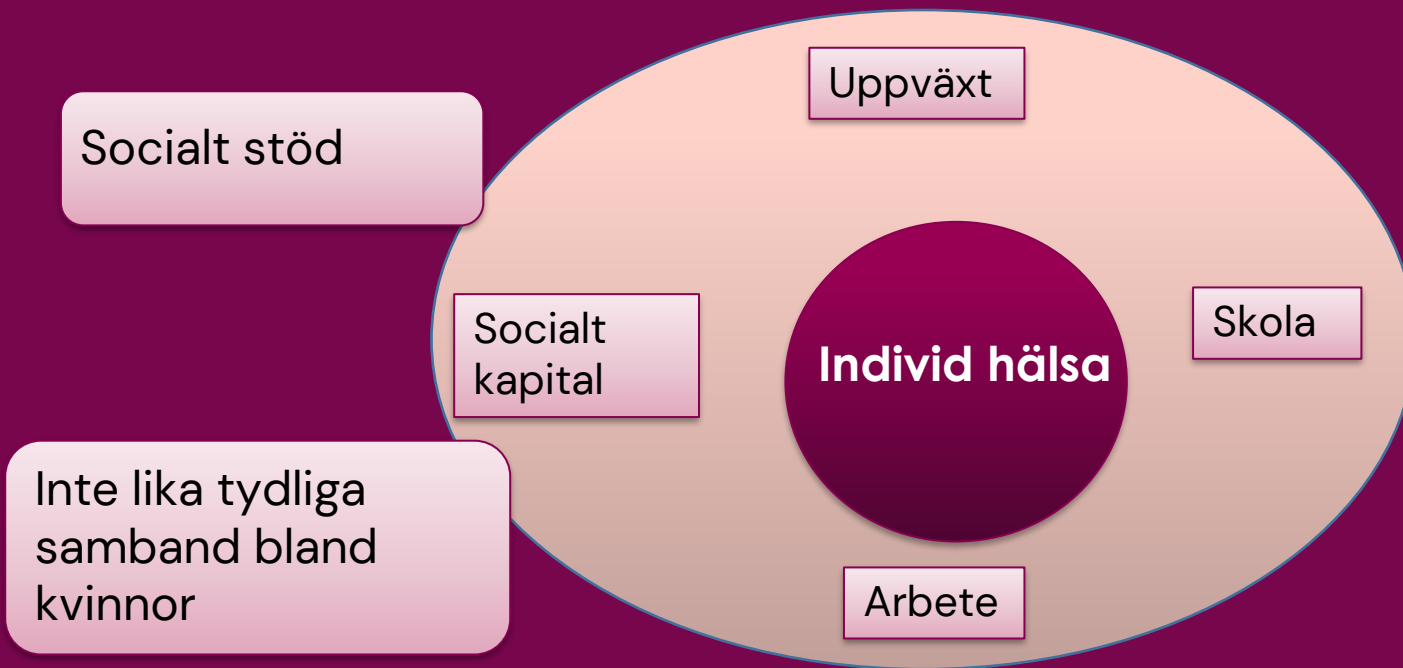
Skola

Förbättrar männens hälsa

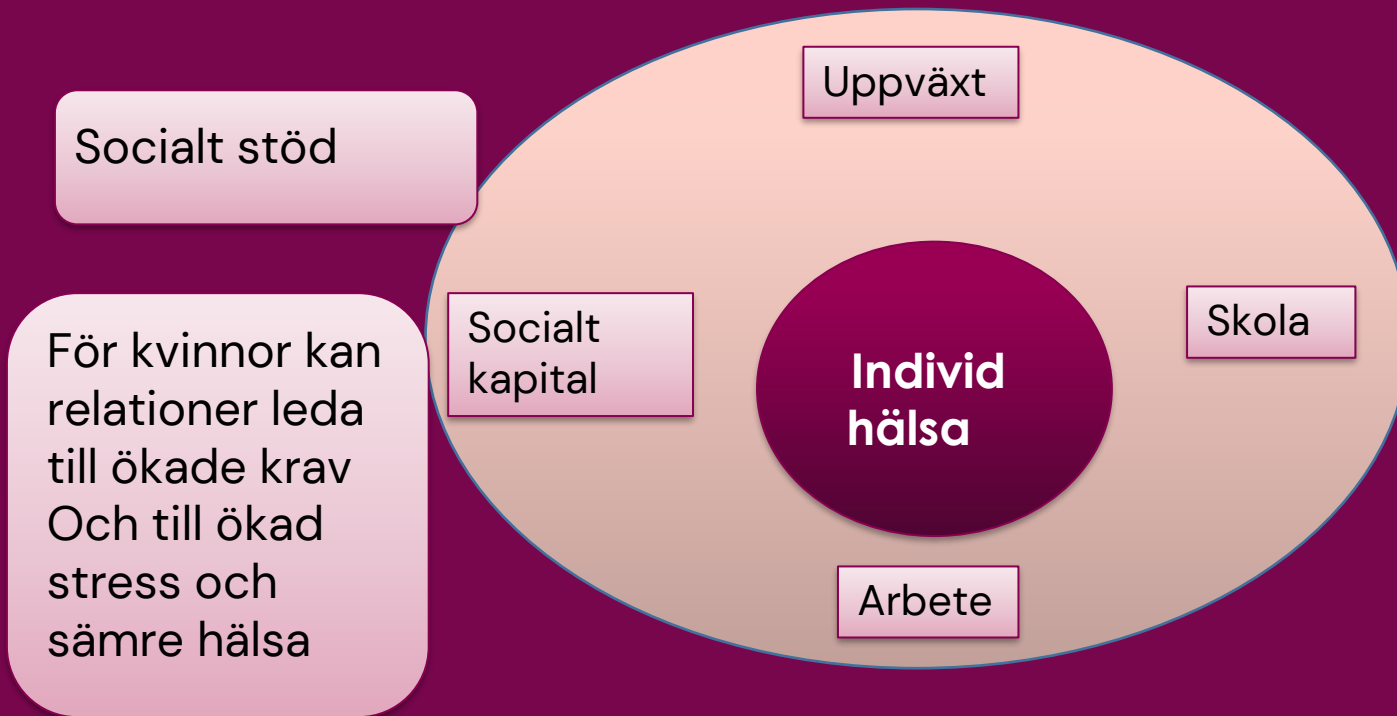
Arbete

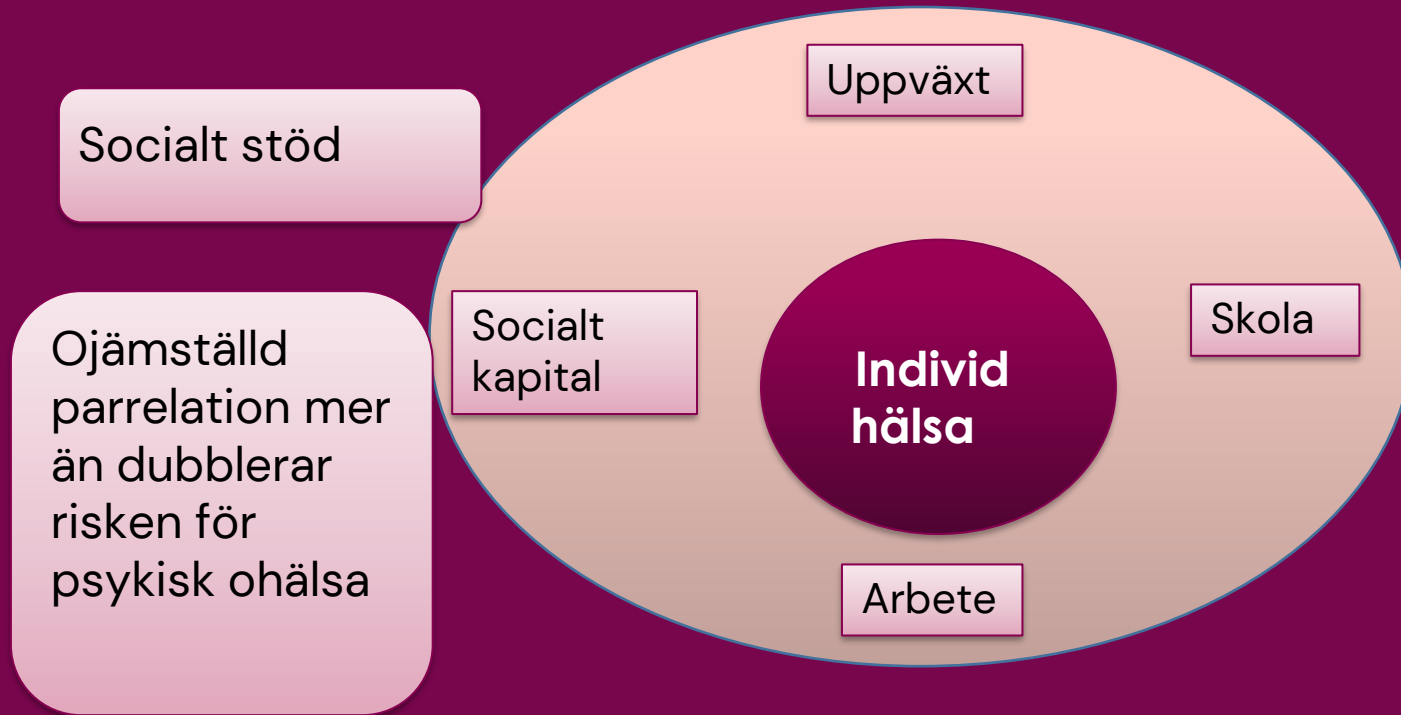
Vad kan förbättra hälsan under livet?

Vad kan förbättra hälsan under livet?

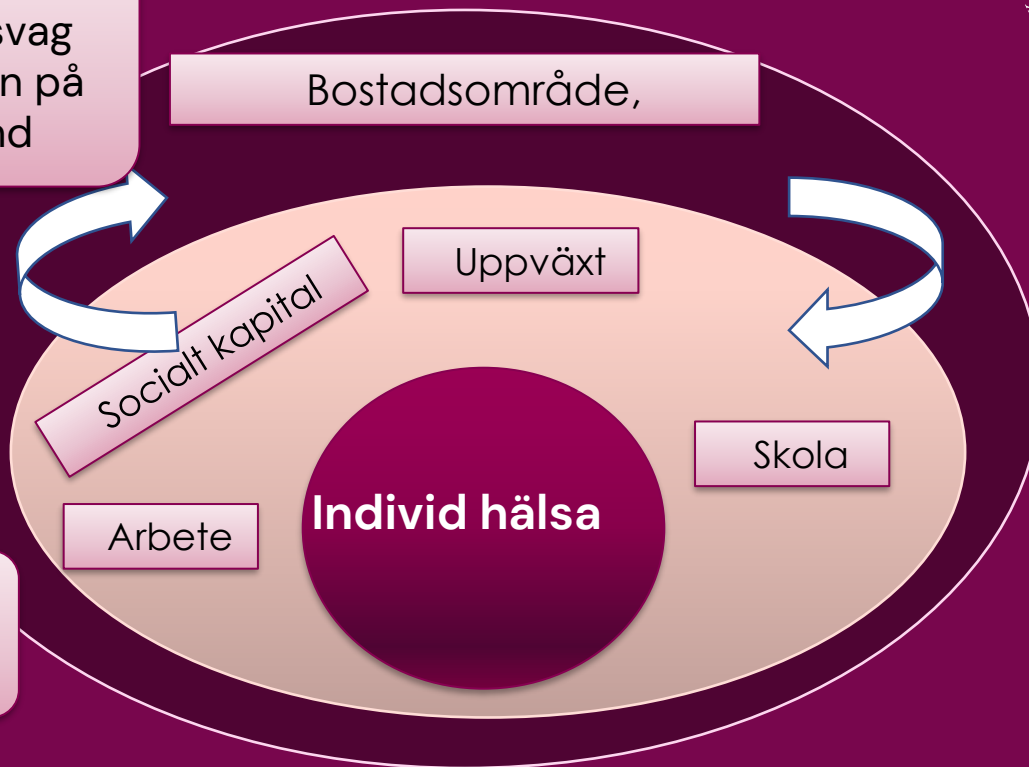
Vad kan förbättra hälsan under livet?

Missgynnade
bostadsområden har svag
men konstant påverkan på
individens hälsotillstånd

Oberoende av
individens eget
hälsotillstånd

Särskilt viktigt i
unga år

Bostadsområde,

Uppväxt

Socialt kapital

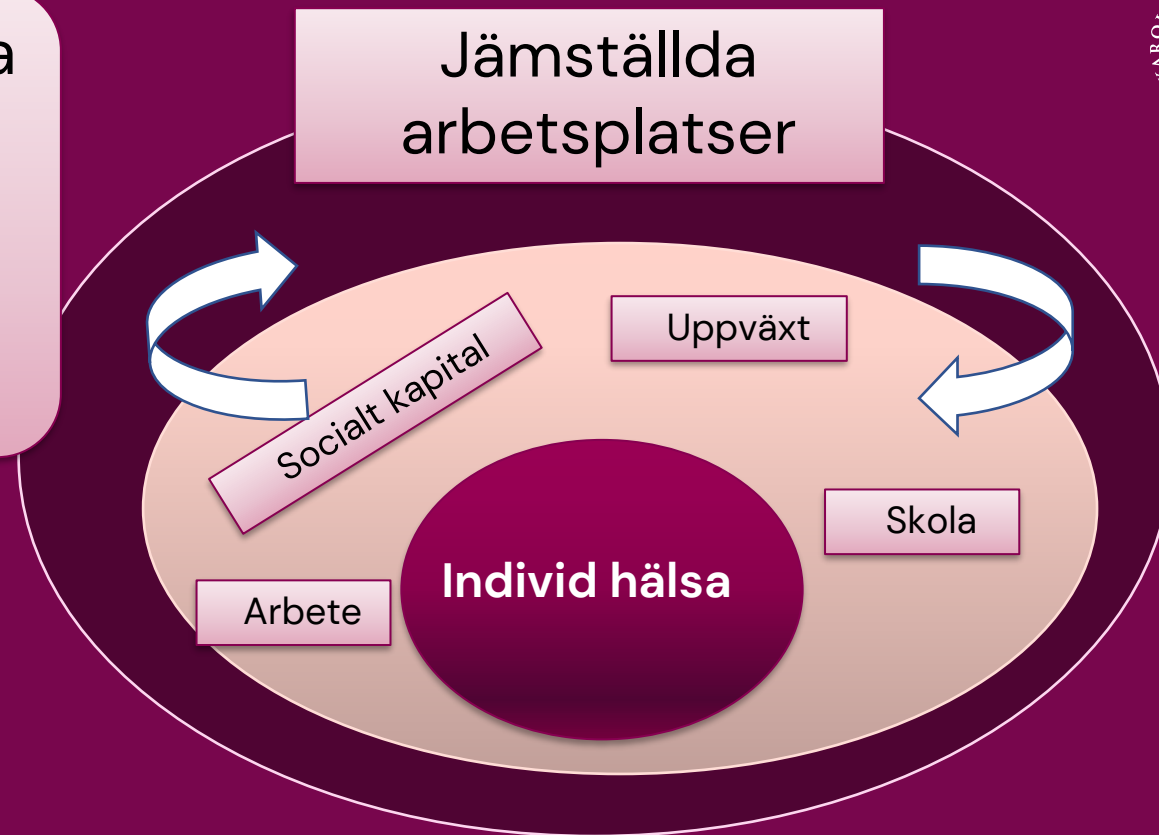
Skola

Arbete

Individ hälsa

Bäst hälsa
bland
både
kvinnor
och män

Jämställda
arbetsplatser

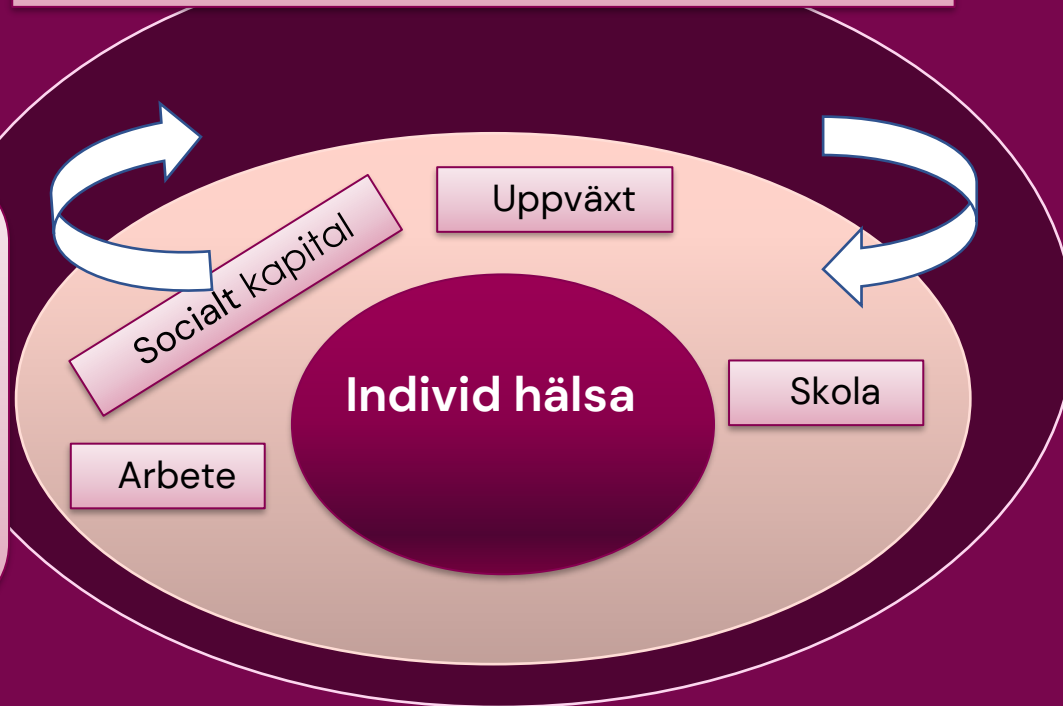

De mest kvinnodominerade arbetsplatserna

Karolinska
Institutet

Nästan dubbelt så hög sjukfrånvaro bland kvinnor och män som de jämställda

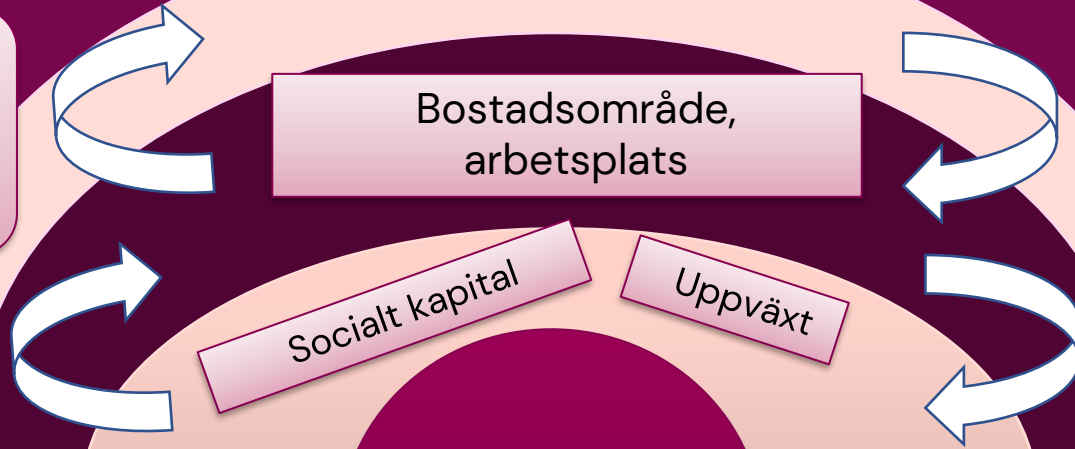

Lågkonjunktur

Karolinska
Institutet

Arbetslösa
mår lika dåligt i
hög som
lågkonjunktur

Studenter mår
sämre i
lågkonjunktur

Kan bero på
sämre
framtidutsikter

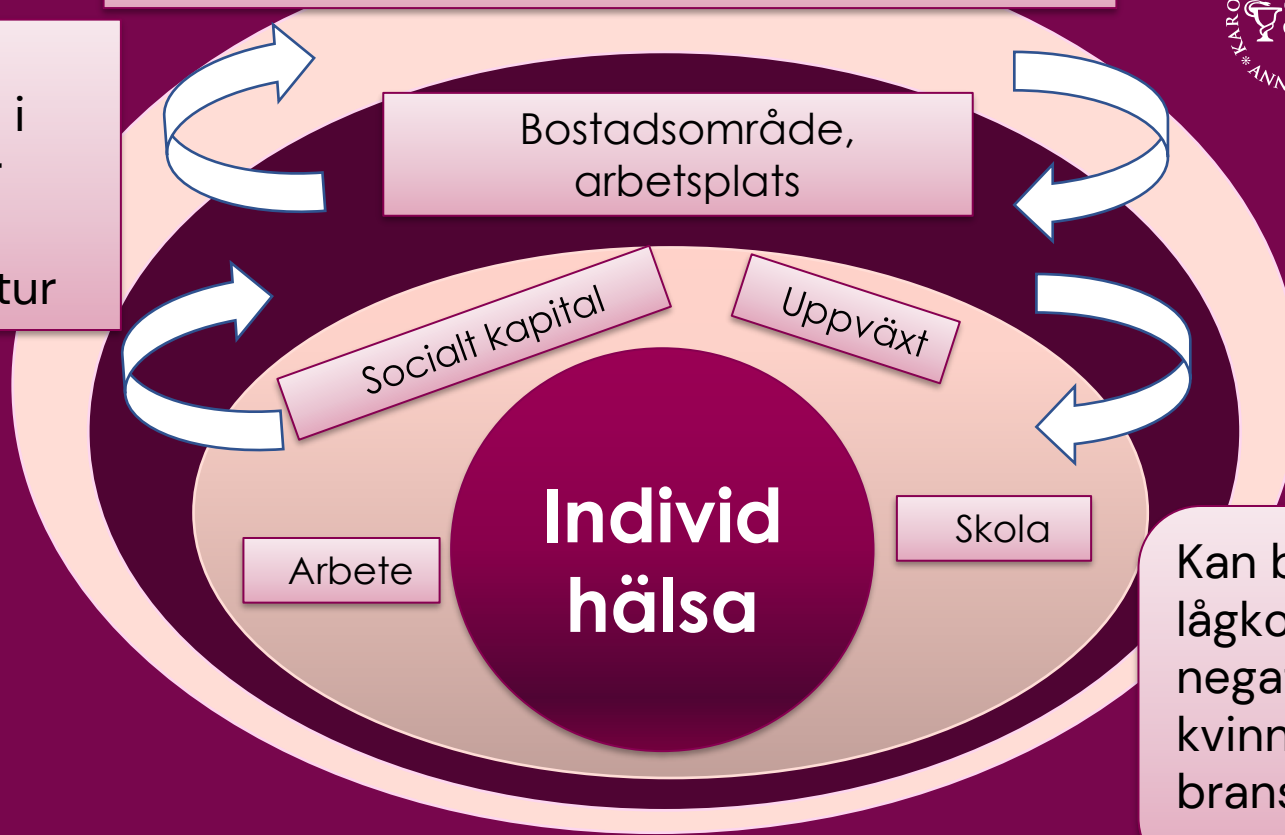

Lågkonjunktur

Karolinska
Institutet

Kvinnor i
arbete och i
åtgärd mår
sämre i
lågkonjunktur

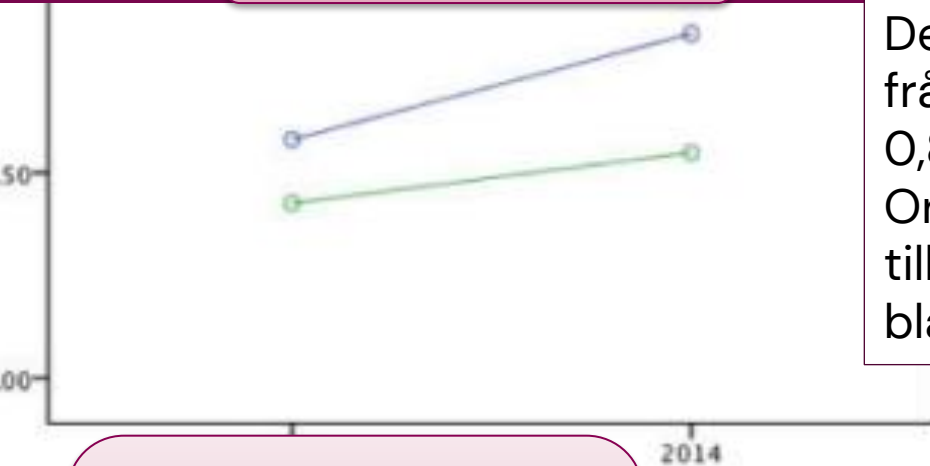
Kan bero på
lågkonjunkturs
negativa effekter i
kvinnodominerade
branscher

Hur förändras hälsan bland 16 åringar över decennier?

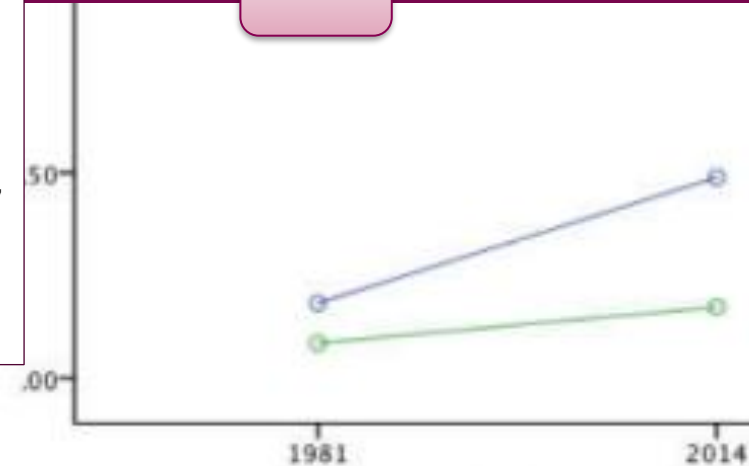
Depressiva besvär

Flickor
Pojkar

Oro

Depp ökar från 0,55 till 0,82
Oro från 0,17 till 0,48
bland flickor

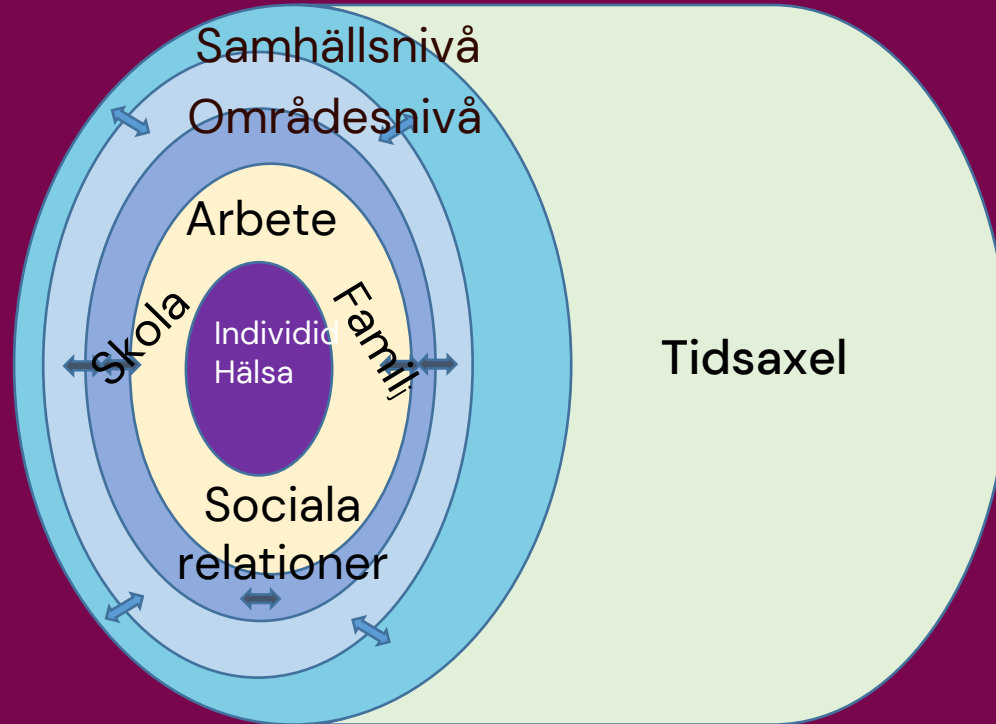
Samhällsförändringar,
ökad individualisering,
ökad arbetslöshet,
ekonomiska kriser

De negativa effekterna av
sociala medier på psykisk
ohälsa är starkare för flickor
(Lisa Thorell, Sissela Nutley)

Hälsan utvecklas i ett sammanhang

Karolinska
Institutet

Slutsatser

Hälsan är ojämlikt fördelad

Vilket beror på ojämlika livsvillkor

Det behövs samhälleliga insatser för att förbättra livsvillkoren och därmed människors hälsa

Insatser för att förbättra skola kan motverka brister i uppväxtmiljö!

Förhindra arbetslöshet och skapa säkrare anställningsvillkor

Karolinska
Institutet

Tack din uppmärksamhet och till

Alla deltagare i studierna

Alla medarbetare

Finansiärer FORMAS

**Karolinska
Institutet**